

Informacja dotycząca stanu prawnego w Polsce regulującego pobieranie komórek, tkanek i narządów od zmarłych osób w celu ich przeszczepienia.

Transplantacja to szansa na życie nawet dla półtora tysiąca osób rocznie. Codziennie 15 osób na świecie umiera, czekając na przeszczep. Transplantacja dla wielu pacjentów stanowi jedyną szansę na przeżycie. Narządy w wielu przypadkach są pobierane od dawców po ich śmierci - jedna osoba dzięki przekazaniu kilku organów może uratować nawet kilka istnień.

Jak zostać dawcą pośmiertnym?

W Polsce w przypadku stwierdzenia zgonu obowiązuje zasada domniemanej zgody, zgodnie z którą, w przypadku braku wyrażenia sprzeciwu za życia wobec dawstwa narządów, osoba zmarła zostaje uznana za potencjalnego dawcę narządu. Obowiązująca w Polsce zasada domniemanej zgody wskazuje, że każda osoba dorosła jest potencjalnym dawcą narządów po śmierci. Oznacza to, że po osiągnięciu pełnoletniości nie trzeba składać żadnych oświadczeń woli – w przypadku małoletniego lub innej osoby, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnej o zgodę na pobranie organów musi zostać zapytany przedstawiciel ustawowy. Mimo braku prawnych wymagań dotyczących zgody na pobranie narządów po śmierci, wiele osób rejestruje się w bazie dawców lub nosi ze sobą karty oraz oświadczenia woli. Informacje te mają jednak charakter czysto informacyjny i nie zwalniają lekarza z obowiązku sprawdzenia, czy dana osoba nie wyraziła sprzeciwu w sprawie możliwości pobrania od niej narządów.

Pobrania komórek, tkanek lub narządów ze zwłok ludzkich w celu ich przeszczepienia lub pobrania komórek lub tkanek w celu ich zastosowania u ludzi można dokonać, jeżeli osoba zmarła nie wyraziła za życia sprzeciwu – art. 5 ust. 1 Ustawy z dnia 1 lipca 2005 roku o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (tekst jednolity Dz. U. z 2020 roku, poz.2134 z późniejszymi zmianami). Zgodnie z prawem, każda pełnoletnia osoba, małoletni powyżej lat szesnastu, a także przedstawiciel ustawowy ma prawo nie zgodzić się na pośmiertne pobranie organów.

Sprzeciw wyraża się w formie:

1. Wpisu w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów na pobranie komórek, tkanek i narządów ze zwłok ludzkich.
2. Oświadczenia pisemnego zaopatrzonego we własnoręczny podpis.
3. Oświadczenia ustnego złożonego w obecności dwóch świadków, pisemnie przez nich potwierdzonego.

Poinformujmy swoich bliskich o swojej decyzji!

Jakakolwiek by ona nie była, Prawo nie daje uprawnień rodzinie do decydowania o pobieraniu, bądź nie pobieraniu cudzych komórek, tkanek i narządów w celu ich przeszczepienia innej osobie. Bliscy tylko informują personel medyczny o tym, czy zmarły wyraził za życia sprzeciw na pośmiertne pobranie od niego narządów.

W 2021 roku w Polsce najmłodszy dawca miał 1,5 roku, a najstarszy 79 lat. W 2021 roku w Polsce przeprowadzono 1274 przeszczepy narządów, którymi dawcami były osoby zmarłe. W województwie małopolskim 36 osób pośmiertnie podarowało komuś swoje narządy.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku na przeszczepienie narządu oczekiwało w naszym kraju 1856 osób (źródło danych: Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne ds. Transplantacji „Poltransplant” w 2022 roku). Decyzja o (nie)oddaniu po śmierci swoich narządów należy do każdego z nas. Pośmiertne oddanie narządów jest ostatnim, najcenniejszym darem, jaki człowiek może ofiarować drugiemu człowiekowi.

Więcej informacji można znaleźć na stronie Ministerstwa Zdrowia <https://pacjent.gov.pl/aktualnosc/jak-zostac-dawca-narzadow>